

МИТИНЗИ

Већ два месеца одржавају се митинзи солидарности са борбом Срба и Црногораца против контрареволуције на Косову. Ти митинзи су показали масовну јединствену и заиста искрену и одлучну спремност огромног броја грађана, припадника свих народа и народности, да помогну да се положај Срба и Црногораца на Косову учини равноправним са положајем већине становништва на Косову коју чине Албанци.

Али, осим што су израз солидарности са грађанима којима је угрожено све што имају, укључујући сам живот, ови митинзи су израз незадовољства што државне, политичке и друге надлежне институције и организације, а пре свега њихова руководства, нису на време предузела све мере да се контрареволуција на самом почетку заустави, па су, самим тим, допринела да она ескалира.

Срби и Црногорци са Косова, мада и сви напредни и хумани људи у Србији и целој нашој земљи показали су стрпљење за неефикасност своје државе и неспособности својих представника у њој, које би данас, у цивилизованој демократској урбаној Европи, показао мало који народ, или га можда, у тој мери, не би показао ниједан. У Европи данас нигде нема силовања на националној основи, нити има на тој основи понижења деце и старца, барем не масовно и организовано.

Овог лета је том стрпљењу дошао крај. Пре нешто више од годину дана, на 9. седници ЦК СКЈ о Косову, утврђени су задаци како да се заустави контрареволуција и отклоне њене последице.

Годину дана после тога, јула месеца ове године, на Пленуму ЦК СКЈ разматрано је остваривање тих задатака и оцењено је да они нису остварени. А, истовремено, изостала је одговорност ин-

Заједничка седница Председништва СР Србије и Председништва ЦК СК Србије, Београд, септембар 1988.

ституција, организација и појединаца за неостваривање тих задатака.

Пошто је седница била јавна, сви који су је пратили, широм наше земље, могли су то да виде. Ништа логичније и морам рећи ништа поштеније него да грађани, а поготову комунисти, изразе незадовољство због одсуства резултата и одговорности, али и да именују институције, организације и појединце који су задатке преузели, а нису их извршили. То је демократска, поштена и очекивана реакција. Посао који су преузеле институције, организације и појединци, а нису урадили, мора да се уради, али и може са другим појединцима.

То су правила игре која важе у грађанској демократији, коју ми са омаловажавањем, понекад, сасвим неоправдано, сматрамо демократијом ниже категорије, сасвим формалном.

А код нас, у друштву које је постигло највиши ниво демократије за који човечанство зна, а које се зове и сматра самоуправним, изражавање и поштовање воље народа, грађана, радничке класе, требало би да буде светиња. Нема ниједне воље старије, прече и оправданије него што је воља радничке класе, радних људи и грађана.

У Србији смо ту вољу чули и једноставно, руководство нема никакав други задатак, него да ту вољу поштује и спроводи. И ми то чинимо. Уосталом, ми смо такво друштво и хтели. Од 1950. године до данас, из дана у дан, грађанима, радним људима се говорило да су они основни субјект политичког система, да они управљају друштвом сви и равноправно, да је власт у овој земљи њихова. Од малих ногу, од основне школе, учимо нашу децу да је самоуправљање друштво у коме сваки човек одлучује о условима и резултатима свога живота и рада и да је такво друштво најпрогресивније на свету.

И, ево, то што смо објашњавали народу и чему смо учили децу, почело је да се остварује. Људи хоће, и умеју, не само да изразе своје мишљење већ хоће то мишљење и да реализују. Грађани једноставно више неће ни да ћуте ни да трпе, а неће ни да подносе санкције, не зато што нису довољно издржљиви да подносе батине већ зато што су кроз своју историју добили већ доста батина и неће допустити више да их туку нити понижавају.

Отуда невероватно звуче саопштења о негативној оцени митинга, зборована и масовног окупљања грађана. Јер, сва та руководства су се до пре неки дан клела у народ, у демократију, у слободу

изражавања мишљења, у јавност. И, ево, сада је све ту: и народ и демократија и слободно изражено мишљење и јавност. И одједном, то се оцењује као опасна и негативна појава на коју треба што пре да се стави тачка.

Тачку и треба да ставимо, али тако што ћемо ликвидирати контрареволуцију и терор над Србима и Црногорцима, а не тако што ћемо жртвама насиља наредити да морају да ћуте и трпе насиље.

У вези митинга солидарности, а и у вези других зборова који су се, овог лета, држали у Србији, постоје три ствари које треба да се рашчисте и то не због јавности у Србији, јер је грађанима Србије то јасно, већ због шире југословенске јавности, због осталих југословенских народа и због наших другова комуниста широм Југославије, који немају прилику да се истинито информишу у потпуности, због подела у нашем информативном простору.

Прво, став да је окупљање и одржавање зборова неприхватљиво и како се каже у неким саопштењима — ванинституционално — није тачан. Најпре зато што су окупљања људи да јавно и масовно изразе своје слагање или неслагање са неким појавама у друштву у коме живе одувек била један од начина изражавања мишљења широких слојева народа, од античког доба до данас.

Ми смо се, кроз нашу историју, а нарочито најновију историју радничког покрета, таквим окупљањима поносили. Нисмо ли у осталом тако пружали подршку не само прогресивним променама у свом друштву већ и поздрављали напредне идеје и људе у свету, осуђивали неправду и терор, ма где да су се догађали. Затим, нису се масовно и јавно окупили мангупи, наркомани, већ радници, омладина, борци, комунисти, сељаци, наш народ.

Наравно, било би свима, и држави и грађанима, лакше да се сваки па и овај посао против контрареволуције, обави кроз институције. Али, чињенице, стварност, сам живот показали су да институције функционишу споро, противречно, а неке никако.

Не кажем и не мислим, нико не мисли, да због тога што до сада нису функционисале или су тешко функционисале, да од такваног институционалног начина уређивања односа између људи, треба одустати. Напротив. Радни људи својим окупљањем захтевају од институција да почну да раде свој посао. Тај дух на зборовима је више него присутан и тако упадљив, готово доминантан — грађани траже и промене устава које ће им кроз одговорне институције обезбедити радан, праведан и безбедан живот.

И, најзад, таква окупљања су у складу, као што је познато, или као што би требало да буде познато, са нашим Уставом.

Друго, присутна је и критикована теза да су окупљања у Србији једнонационална. Ни то није тачно. Од самог почетка на Косову се заједно, протестујући против свог положаја, окупљају Срби и Црногорци. Питање се поставља, дакле, којима од њих би да се одузме право на националност, проглашавањем тих окупљања за једнонационална. Али, чак и теза да је окупљање на националној основи, није прихватљива. У овој конкретној ситуацији звучи иронично, али још више звучи неразумно. Људи се окупљају на оној основи на којој су нападнути и угрожени. Прогањају их као Србе и Црногорце, па се они исељавају или бране као Срби и Црногорци. Не могу да се бране или исељавају, или окупљају као Холанђани или као протестанти, или као произвођачи памука — јер их на тој основи нико не узнемирава. А што се тиче окупљања широм Србије, она поготову нису једнонационална. На њима су присутни грађани Србије, а њихова структура је заиста — вишенационална. Поготову у Војводини, где су зборови масовни али су на њима присутни припадници свих народа и народности који су у Војводини, као што је познато, широко заступљени. Ако има нешто једнонационално онда је то контрареволуција, њени носиоци су припадници само једне националности.

Треће, говори се да окупљања у Србији имају масовни карактер. Наравно, овде масовност има негативну конотацију, упоређује се са познатим такозваним „маспоком“ у Хрватској с почетка седамдесетих година. Ми међутим не споримо нити нам пада на памет да споримо, да све што се у Србији догађа овог лета има масовни карактер. И, не сматрамо да је то нека мана збивања у Србији. Напротив, сматрамо да је то њихова врлина.

Сама чињеница да нека појава има масовни карактер не значи да има негативан карактер. Све зависи од тога за шта се масе залажу. У овом случају, залажу се за јединствену Југославију, за социјалистички систем, за братство и јединство, за равноправност Србије са другим републикама, за борбу против контрареволуције на Косову, за праведан и достојанствен живот свих људи у Југославији.

Масовно изражени, такви захтеви могу само да служе на част онима који их изражавају. Проблем није, дакле, у онима који јавно и масовно изражавају такве захтеве, већ у онима који их осуђују. Нисмо ли се на тај исти начин масовно определили и кренули

у социјалистичку револуцију. Није ли масовна била изградња наше земље, нисмо ли масовно осудили Информбиро, нисмо ли се масовно определили за самоуправљање? Уопште, да ли бисмо успели у тим великим историјским биткама да се за њих нису масовно опредељивали радни људи и читав народ и масовно у њима учествовали. Наравно, масе могу бити и носиоци конзервативних идеја, нетрпељивости и мржње према другим народима и људима. Историја, на жалост, памти и таква расположења и реаговања маса. Али, у овом случају очигледно није тако. Јер, као што свако зна, у Србији данас нема ниједног места, ниједне средине у којој је неко дискриминисан зато што није Србин. То добро зна цео народ. И зато све које брине наводни српски националистички „мас покрет“, а то су данас, изгледа, испред свих недобронамерних, они који су правили спискове и пребројавања 1971. године, љубазно молимо да нам на сваки такав, или сличан пример у Србији јавно укажу, на сваки пример да је у Србији неко и негде дискриминисан зато што није Србин, на сваког појединца који у Србији трпи последице такве дискриминације. Напротив, поносни смо што у Србији нико не може да каже да му је нешто ускраћено зато што није Србин. А они којима је све ускраћено у Србији су само Срби и Црногорци на Косову. И то стање мора да се прекине, хитно и одмах. Управо како је јуче на збору у Црвенки речено: стање је такво, да једини рок који се може прихватити је одмах.

Чињеница да су се на овим митинзима могле чути и неприхватљиве, непријатељске па чак и четничка парола, на пример „Смрт Шиптарима“, не сме да се умањује и не сме да се дозволи да се не назове правим именом, али то не може да компромитује ове скупове. Не само зато што су те пароле усамљене већ и зато што су сами грађани изразили највећи могући слух за све што је непријатељско — националистичко, антисоцијалистичко и антијугословенско. Но, ниједан такав пример не сме се потценити. Јер, најопасније су оне антисоцијалистичке и националистичке снаге, којима се благовремено не супротстављамо. Мислим да на ту, заиста високу, свест грађана Србије свако у Југославији може слободно и сигурно рачунати — они неће допустити да атмосфера било кога збора буде прилика за изражавање нетрпељивости према другим народима, пре свега према Албанцима, према којима је та опасност највећа због недела албанских шовиниста. Албански народ није имао лаку судбину, дуго је живео у сиромаштву,

многи и данас живе тешко и већини тешко пада што њихови сународници, шовинисти, врше терор над становништвом, над децом другог народа који је у мањини у овом делу Србије, и у овом тренутку потпуно незаштићен. Али, то сто пута треба да нагласимо да нећемо допустити никакву неправду према албанском народу, да мржње нема, да на Косову само заједно са Албанцима морамо добити битку против контрареволуције.

Комунисти, радни људи и грађани Србије сасвим добро разумеју да ако су албански шовинисти изложили притиску и прогону Србе и Црногорце и временом све друге који нису Албанци, није ни историјски, ни политички, ни људски одговор да се на било који начин реваншизму изложи албански народ. Морају да се осуде шовинисти и националисти албанског народа, као, уосталом, и сваког другог народа. О томе грађанима Србије нико не треба да даје лекције. Нема националистичког народа, али сваки народ има шовинисте, има националисте, примитивне и агресивне људе који гаје и који шире мржњу према другим народима. И сваки народ је дужан да се са том змијом у својим недрима обрачуна пре свега сам, не чекајући на опомене, на апеле и молбе од оних према којима је та мржња испољена. Поготову тако треба да је у демократском, прогресивном и хуманом друштву.

Имајући све то у виду, руководство Србије нема други задатак него да се избори за остварење захтева својих грађана, радничке класе и комуниста. Да у свему буде уз грађане и радне људе. Ако не би тако радили у демократским земљама били би суспендовани, промењени, а у недемократским, били би у сукобу са својим народом, народ би се борио за нови поредак, за нове људе, а постојеће руководство би настојало да народ ућутка, застраши и држи га у покорности. Пошто смо ми, срећом, демократско друштво, то ћемо, упркос бирократским отпорима, остати уз радне људе и грађане, настојаћемо да остваримо захтеве које они траже. Поготову што су они у духу најпрогресивнијих опредељења наше револуције и у духу опредељења за које се боре прогресивни људи широм света.

Поготову то важи за комунисте. Од када је формирана као политичка организација, партија пролетаријата је увек била уз своју класу, уз оне због којих постоји, чије садашње и историјске интересе штити. Кад год није било тако, комунисти су престајали да буду партија класе, постајали су надмени бирократски слој који мисли, говори и делује у сопственом интересу. А тај интерес су

умели да бране, на жалост, видели смо кроз историју — сурово, жилаво и осветнички.

Зато комунисти, да би остварили свој историјски, класни задатак, треба да буду уз класу чија су авангарда ма где она била — у фабрици, у школи, на њиви, на улици или на трговима, у успесима и у тешкоћама, у борби радничке класе за њене интересе, непрекидно и на челу. То није ништа ново, и то је све.